

๙

กิจวัตรและมารดกธรรม

๙. กิจวัตรและมรดกธรรม

๒๙. กิจวัตรหลวงตา

หน้า ๓๗๓

- ออกส่งเคราะห์โรงพยาบาล
- ตรวจตราพระเณร
- สุขภาพเริ่มทรุดลง

๓๐. อยู่... เพื่อลูก เพื่อหลาน

หน้า ๓๗๗

- ของฝากประดับโลก
- พระอรหันต์ท่านรู้แล้ว...
จึงประกาศธรรมสอนโลก
- เตือน! ลูกหลาน
เชื่อพระพุทธเจ้าเถิด
- พิธีตาย...ลาโลก
- เมรุเผา...
- ช่วยโลก...แม่วาระสุดท้าย
- “ดอกบัว”ผู้เหนือโคลนตม

๒๗

กิจวัตร

หลวงตา

ภารกิจของท่านอาจมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับอายุ สุขภาพ การอนุเคราะห์หรือการเกี่ยวข้องกับโลกด้วยการกล่าวถึงภารกิจของท่านในที่นี้ จึงเป็นการกล่าวในสมัยที่ท่านมีสุขภาพพอเป็นไป และเป็นระยะที่ท่านยังบิณฑบาตเองได้

ติ ๓ ตื่นจากจำวัดแล้วจึงบริหารกาย ถัดจากนั้นจึงนั่งสมาธิภาวนาเรื่อยไป จนกระทั่งได้เวลารุ่งอรุณ

รุ่งอรุณ พระอุปัฏฐากท่านจะเข้าไปทำหน้าที่ต่างๆ ภายในกุฏิและบริเวณ ช่วงเวลานี้ท่านเองจะลงไปเดินจงกรมอยู่ในป่า (เว้นแต่มีธุระอื่นที่ควรจัดทำในเวลา นี้ ท่านก็ไม่ได้เดินจงกรม) จนใกล้เวลาจะบิณฑบาตท่านจึงออกจากทางจงกรมมา

กราบพระประธานและรูปครูบาอาจารย์ที่ศาลา และออกบิณฑบาตในหมู่บ้านซึ่งห่างจากวัด ๑ กม.

สมัยที่สุขภาพของท่านเป็นปกติ ได้บิณฑบาตร่วมสายกับพระเณรอยู่โดยสม่ำเสมอ เพิ่งจะย่นระยะทางลงเหลือเพียงแค่ชายบ้าน ๓-๔ หลังคาเรือนก็ต่อเมื่อธาตุขันธ์ร่างกายท่านเริ่มทรุด ฉันทอาหารไม่ค่อยได้ การพักผ่อนหลับนอนไม่

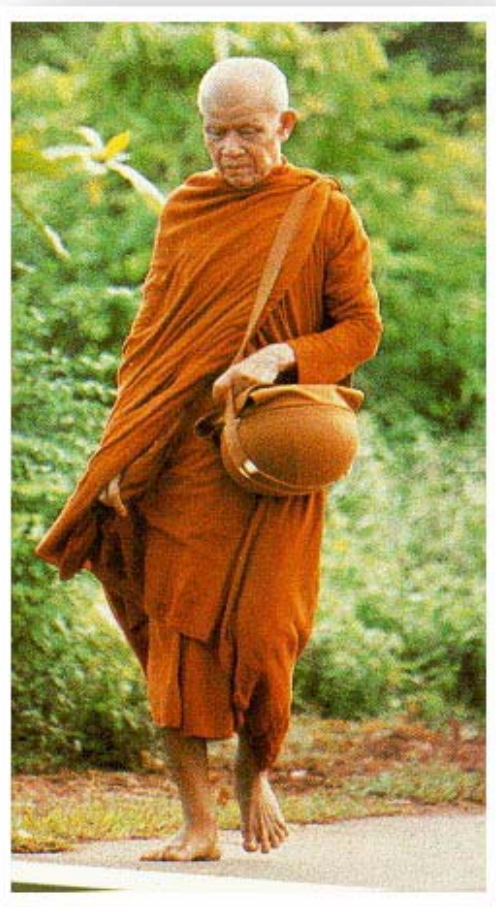
เป็นปกติราวปี พ.ศ. ๒๕๒๖ นี้เอง แต่ไม่ว่าสมัยใดการออกบิณฑบาต ท่านมักไปตามลำพัง โดยปล่อยให้พระเณรล่วงหน้าไปก่อน ด้วยเพราะท่านถือเป็นการเดินจงกรมไปด้วย กำหนดพิจารณาไปด้วย พิจารณาเรื่องอรรถเรื่องธรรมลึกตื่นหยาบละเอียดของธรรมบทต่างๆ แง่ต่างๆ (นับแต่วันที่ท่านนำเครื่องอุปโภคบริโภคไปแจกโรงพยาบาลย่านจังหวัดสกลนคร และประสบอุบัติเหตุ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๑ ทำให้กระดูกต้นแขนขวาแตก ท่านจึงงดออกบิณฑบาตนับแต่นั้นมา)

เมื่อฉันเสร็จ หากไม่ตรงกับวันหยุด ถ้ามีคณะศรัทธามาทำบุญ แม้มีจำนวนไม่มาก ท่านก็เมตตาแสดงธรรมให้ฟัง แต่ถ้ามีจำเพาะผู้มาทำบุญอยู่เสมอไม่เคยขาดท่านอาจพูดให้ฟังเล็กน้อยแล้วบอกให้กลับ

สำหรับวันหยุดราชการและวันพระซึ่งคนมามาก ท่านจะเทศน์อบรมเป็นประจำ แต่ในระยะปัจจุบันนี้ (ปี ๒๕๔๒) ท่านเมตตาเทศน์อบรมทุกเช้า จากนั้นจึงเข้าที่พัก

ออกสงเคราะห์โรงพยาบาล

หลังจั้งหันแล้ว ท่านมักนำข้าวสารอาหารสด อาหารแห้ง ปลากระป๋อง น้ำปลา น้ำมันพืช ขนม ไข่ ผ้าขาว และอื่นๆ ไปแจกจ่ายหมุนเวียนตามโรงพยาบาลต่างๆ อยู่เป็นประจำ พร้อมกับถามไถ่ถึงความขาดแคลนในวัสดุอุปกรณ์ทางการ

แพทย์หรือหยูกยาต่างๆ หากมีความจำเป็น ท่านจะเมตตาช่วยเหลือทันที

ในบางวันท่านก็เมตตาออกเยี่ยมเยียนพระเณรในสำนักหรือวัดในถิ่นทุรกันดารที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นกำลังใจ พร้อมนำเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ สงเคราะห์ช่วยเหลืออีกด้วย

ตรวจตราพระเณร

แต่เดิมนั้น ช่วงที่ท่านไม่รับแขกนี้ ท่านเข้าไปในการพักผ่อนบ้าง อ่านหนังสือบ้าง ตบจุดหมายบ้างตามอัธยาศัย แต่

ส่วนมากท่านจะเดินตรวจตราไปตามที่อยู่
ของพระเณร ซึ่งกระจาย อยู่ทั่วบริเวณวัด
ที่มีเนื้อที่ ๑๖๓ ไร่อยู่เป็นประจำไม่ค่อย
ขาด

จากการตรวจ ทำให้ท่านหยิบยก
สิ่งบกพร่องมาสอน ย้ำเตือนเสมอถึงชีวิต
ความเป็นอยู่ การบำเพ็ญภาวนาของพระ
เณร เพื่อให้มีความขยันหมั่นเพียร และยัง
ถือโอกาสนี้กำชับกำชาพระเณรให้ใส่ใจต่อ
การเลี้ยงดูเรื่องอาหาร น้ำ และระวังรักษา
ภัยอันตรายให้กับสัตว์ต่างๆ ที่มาอาศัยอยู่
ภายในวัดซึ่งมีจำนวนไม่น้อยอีกด้วย

การออกตรวจตรานี้ ความถี่ห่าง
ขึ้นอยู่กับสุขภาพของท่าน หากปกติดีจะมี
ถึง ๓ วาระ คือ เช้า บ่าย และค่ำ มีบางแห่ง
ที่ท่านเคยจำพรรษาอยู่ ถ้าพบพระเณรองค์
ใดชี้แจงทำความเพียร เอาแต่หลับแต่
นอนหรือมั่วสุมคุยกันในเรื่องไม่เกี่ยวกับ
อรรถธรรม ไม่สมกับท่านรับไว้ศึกษาอบรม
ด้วยความเมตตาแล้ว แม้เวลาตีกตีง ตี ๒
หรือเช้ามีตี ๔ ท่านก็จะลองออกไปตรวจ
ดู หากพบว่าเป็นเช่นนั้นติดต่อกันถึง ๓ ครั้ง
โดยไม่ยอมแก้ไขปรับปรุงตัวเอง ราชชน
นั้นจะถูกขับออกจากวัดในเวลาไม่ช้าเลย

ด้วยเหตุที่ท่านเมตตาออกสอด
ส่องนี้เอง จึงทำให้พระเณรไม่เมื่อยใจอยู่
ด้วยความประมาท พวกกันขวนขวายทำ
ความพากเพียรอยู่โดยสม่ำเสมอ ซึ่งนอก
จากจะก่อให้เกิดความสงบร่มเย็นแก่ตัว
เองแล้ว ยังส่งผลไปถึงหมู่คณะที่อยู่ร่วมกัน
ให้มีความสงบสุขร่มเย็นไปด้วย แม้ในปี

พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งท่านมีอายุ ๘๖ ปีแล้ว แต่
การตรวจตราพระเณร ก็ยังเป็นสิ่งที่ท่านให้
ความเมตตาเอาใจใส่อยู่เสมอมิได้ขาด

สุขภาพเริ่มทรุดลง

นับแต่ปี ๒๕๒๖ เป็นต้นมา สุขภาพ
ของท่านเริ่มทรุดเห็นประจักษ์ การออก
ตรวจเหลือเพียงวาระเดียว ส่วนมากมักเป็น
ช่วงบ่ายที่ว่างจากแขก แม้ปี พ.ศ. ๒๕๓๐
ไปแล้ว ชาติขันธ์ร่างกายท่านจะดีขึ้นก็ตาม
แต่ความที่มีผู้คนประชาชนพระเณรหลัง
ไหลมากกราบนมัสการขอพึ่งธรรมจากท่าน
มากขึ้นผิดหูผิดตา ความบอบช้ำย่อมเกิด
ขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ท่านจึงต้องการ
เวลาเฝ้าพยาบาลให้กับชาติขันธ์ร่างกายมาก
ขึ้น แม้กระนั้นก็ตาม ความที่เคยกระทำมา
เป็นประจำ ก็ทำให้มีเวลาใดเวลาหนึ่งที่
ท่านจะต้องออกเดินตรวจอย่างน้อยวันละ
ครั้งอยู่เสมอ

บ่ายโมง ท่านจะเริ่มรับแขก จะมี
พักบ้างเพียงเล็กน้อยในช่วงเวลาปิดกวาด
ลานวัดและสงฆ์ และเมื่อใกล้ค่ำจึงรับ
หากวันไหนที่ท่านออกไปแจกของตามโรง
พยาบาล วันนั้นท่านมักจะกลับมาในช่วง
บ่ายโมงถึงบ่าย ๓ โมง จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับ
ระยะเวลาที่ไป

๖ โมงเย็น ท่านมักอยู่ภาวนาภายใน
กุฏิ หรือเดินจงกรมในป่า บางครั้งท่าน
ก็ออกตรวจตามที่พักของพระเณร

๒ ทุ่ม ท่านจะลงจากกุฏิเพื่อมาตรวจของเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ในโกดังโรงงานสำหรับการสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่โรงพยาบาล ท่านดูว่ามีสิ่งใดขาดตกบกพร่องไปหรือไม่ หรือมีโรงพยาบาลหรือหน่วยงานใดมาขอรับสิ่งของในวันนั้นบ้าง

บ่อยครั้งที่ท่านจะสอบถามธุระต่างๆ กับพระเวรศาลา และโอกาสพิเศษท่านจะนั่งฉันน้ำปานะ

ในช่วงนี้เองที่ท่านจะเมตตาเล่าเรื่องเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติธรรมแก่พระเณร จากนั้นเมื่อควรแก่กาลแล้ว ท่านจึงขึ้นกุฏิ เติมน้ำจมน้ำหรือนั่งภาวนาต่อไปจนเวลาประมาณ ๕ ทุ่มจึงเข้าจำวัด

ภายในกุฏิหลวงตา

ทางจงกรมของหลวงตา